

Рівненський державний гуманітарний університет
Історико-соціологічний факультет

ІСТОРІЯ ОЧИМА МОЛОДИХ ДОСЛІДНИКІВ

Матеріали регіональної науково-практичної
конференції молодих вчених, аспірантів,
здобувачів, магістрантів

Випуск III

Рівне – 2008

УДК.930.1
ББК 63
I - 90

Історія очима молодих дослідників. Збірник наукових праць.
Випуск 3 / Редкол.: В.Шеретюк, Л.Галуха, П.Савчук, Р.Давидюк. –
Рівне: РДГУ, історико-соціологічний факультет, 2008. – 287 с.

Збірник містить результати наукових пошуків з актуальних
проблем української та світової історії, виголошені на регіональній
науковій конференції молодих вчених, аспірантів, здобувачів,
магістрантів 13 грудня 2006 року (Рівне, РДГУ, історико-соціологічний
факультет).

Редколегія:

Шеретюк В.М. – голова редколегії, кандидат історичних наук, доцент
Галуха Л.Ю. – заступник голови редколегії, кандидат історичних наук,
доцент
Савчук П.О. – кандидат історичних наук, професор
Давидюк Р.П. – кандидат історичних наук, доцент

Літературне редагування:

Борodinська Л.І. (розділи 1,3)
Кревська Г.А. (розділ 2)
Тимочко І.Б. (розділ 1)

Рецензенти:

Троян С.С. – доктор історичних наук, професор
Жиліюк С.І. – доктор історичних наук, професор

Рекомендовано до друку Вченою Радою Рівненського державного
гуманітарного університету (протокол № 11, від 27.06.2008 р.)

© Історико-соціологічний факультет РДГУ
© Українське історичне товариство при
історико-соціологічному факультеті РДГУ

4. Bukalska P. Nowa Grupa Wyszehradzka w nowej Unii Europejskiej - szanse i mozliwosci rozwoju. – Warszawa, 2003. – S. 6.
5. E. Krzemień, Pię ty partner, „Gazeta Wyborcza” 15. II. 1994.
6. P. Deszczyński, Polska w systemie stosunków międzynarodowych, Poznań 1995. – S. 454.
7. <http://www.visegradgroop.org>
8. <http://www.visegrad.info>

УДК 316.32

Коломис Р.В.,
 магістр історико-
 соціологічного
 факультету РДГУ
 Науковий керівник:
 проф. Р.М.Постоловський

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

Сучасний світовий розвиток суспільства з його неординарністю і непередбачуваністю супроводжується різноманітними явищами та процесами, один з яких отримав назву „глобалізація”. Автор, насамперед, прагне надати узагальненої картини суспільно-політичним та соціально-економічним процесам у світі; окреслити основні вектори спрямування глобалізації, а також проаналізувати вплив глобалізації на навколишній світ.

Сьогодні термін „глобалізація” отримав виражене емоційне забарвлення. Одні вважають, що це корисний процес, що має ключове значення для розвитку світової економіки в майбутньому і що він неминучий і необоротний. Інші ставляться до нього вороже, навіть зі страхом, вважаючи, що глобалізація веде до збільшення нерівності між країнами й, у їхніх межах, породжує загрозу зростання безробіття і зниження рівня життя та служить гальмом на шляху соціального прогресу.

Глобалізація це:

- с табільні, довготривалі негативні екологічні та інші наслідки господарювання людини на планеті, що досягли у другій половині ХХ ст. масштабів, здатних викликати небезпеку не тільки відчутно близького вичерпання природних ресурсів, які неможливо відтворити, але й непрогнозованої за її наслідками мутації всієї біосфери Землі, включаючи людину (екологічний баланс, який геоісторично склався, безповоротно порушений, сенс і зміст того, що стихійно йде йому на зміну, ще потрібно осягнути);

- розвиток усіх комунікацій, інфраструктур та відносин, які призводять до такого ступеня соціальної взаємопов'язаності та взаємозалежності світу, коли вельми численні ознаки соціально-історичної відсталості особистості, конкретних суспільств та сучасної людини як роду в цілому стають проблемою всього людства, що загрожує його безпеці, перспективам його висхідного розвитку і самому збереженню життя на планеті;

- поява перших суб'єктів світової економіки і політики (транснаціональних корпорацій, держав, міжурядових організацій), сполучення інтересів, здібностей та можливостей, які потребують від них і дозволяють їм діяти глобально в одній чи декількох сферах життєдіяльності на повсякденній основі („суб'єктів глобальних відносин”) [5, 13-14].

Загалом глобалізація являє собою загальнопланетарний вимір інтернаціоналізації. Процес глобалізації містить у собі декілька складових: інституційні процеси, культурну універсалізацію, економічні процеси, соціальні тенденції.

Особливої уваги заслуговують політичні фактори глобалізації, серед яких:

- 1) диверсифікація складових дієвості та конкурентоспроможності держав;
- 2) відносне зниження ролі держав як міжнародних акторів на користь піднаціональних, наднаціональних та транснаціональних;
- 3) збереження закономірності нерівномірності розвитку, поглиблення розбіжностей потенціалу окремих націй та перспектив національного розвитку;
- 4) накопичення невідповідностей і суперечностей міжнародного регулювання, актуалізація проблем гармонізації акторів різного рівня розвитку та збалансування відповідальності.

Як достоїнства глобалізації слід виокремити такі:

- 1.Ріст кількості та якості споживацької продукції на світовому ринку.
- 2.Бурхливий технологічний прогрес, унаслідок якого зменшується собівартість продукції, що випускається, і знижуються ціни на значну частину товарів масового попиту.
- 3.Виникнення нових робочих місць, переважно в невиробничій сфері, внаслідок розвитку інформаційних технологій.
- 4.Значно ширший та вільніший, ніж ще 10-15 років тому, доступ до інформації і відповідне поширення можливостей та способів комунікації у світовому масштабі.
- 5.Підвищення життєвого рівня, відносно покращення основних соціальних показників у більшості регіонів світу.

6.Покращення взаєморозуміння між різними культурами та цивілізаціями внаслідок, з одного боку, інтенсифікації глобального інформаційного обміну, а з іншого – нівелювання відмінностей завдяки розповсюдженню по всій планеті продуктів маскультури [2, 55-56].

Щодо недоліків глобалізації, то до них відносяться такі моменти:

1.Світова економіка стає більш нестабільною й уразливою. Негативні тенденції в тій чи іншій країні або регіоні миттєво позначаються на економічному здоров'ї інших.

2.Розрив в економічному та соціальному розвитку між багатою Північчю і бідним Півднем досягнув небачених розмірів і продовжує збільшуватися.

3.Значно зростають масштаби міграції населення, у першу чергу, з бідних у розвинені країни.

4.Навіть у найблагополучніших країнах збільшується різниця між рівнем життя та добробутом багатих і бідних прошарків населення.

5.Зростає вплив транснаціональних корпорацій, у тому числі політичний.

6.Погіршується стан довкілля, яке приноситься в жертву інтересам бізнесу.

7.Зростає одурманюючий вплив маскультури, що загрожує культурній розномаїтості.

Про дисбаланс інтересів у глобальних процесах і про їхні згубні прояви для найбільш бідних і знедолених країн сьогодні знають усе. Масштабна діяльність одних учасників глобалізації все частіше обертається втратами й викликами для інших. Глобалізація відкриває для людства широкі можливості, але в цей час її блага розподіляються дуже нерівномірно, а за витрати розплачуються всі. При цьому ООН у кращих своїх починаннях припускає поширити передові досягнення науки, техніки, культури на увесь світ – задовольнити все людство в тих бажаннях, які реалізуються зараз лише для щасливчиків, що потрапили в члени „золотого мільярда” – приблизно 1/6 частини населення планети. У той же час біля витоків переважної більшості глобальних проектів і рухів, так чи інакше стоять ті, на кому, по великому рахунку, і лежить провина за появу глобальних викликів людству.

Екологічні й техногенні катастрофи глобального масштабу відбуваються, у першу чергу в країнах, що досягли певного рівня економічного розвитку. Дефіцит життєвих ресурсів і продуктів харчування – це не тільки посухи в Африці або повені в Азії. Це ще й сторазове перевищення рівня споживання енергоресурсів на душу населення в США й інших розвинених країнах у порівнянні з державами третього світу.

Фінансові ринки „всмоктують” більшу частину заощаджень і прибутку, створюваних в усьому світі, перекачують їх у центр, звідки вони потім знову відправляються на периферію або безпосередньо через фінансові інструменти начебто акцій і облігацій, опосередковано через транснаціональні корпорації. Центр є постачальником фінансових і всіх інших послуг, починаючи від інформації й вищого утворення й закінчуючи розвагами. Тому він одержує левову частину всіх доходів. Це не означає, що країни на периферії не можуть одержувати вигоду від міжнародного поділу праці й міжнародного розподілу капіталу, але життєво важливі ресурси дістаються їм по залишковому принципі.

Одним з головних викликів глобалізації є те, що у віданні країн, що стоять у центрі міжнародної ринкової системи, перебуває й керування всією глобальною системою. При цьому інтереси всього світу загалом мають потребу в особливому захисті, оскільки згодом росте не тільки творчий, але й руйнівний потенціал глобалізації. Матеріальні, інтелектуальні ресурси й фінансові засоби, сконцентровані в руках окремих компаній, найчастіше не тільки рівні, але й перевершують потенціали цілих держав. І очікувати від компаній, що вони добровільно пожертвують своїми інтересами, прибутком і впливом в ім'я благополуччя країн, у яких виробляється їхня продукція або добуваються ресурси, було б наївним. Навпаки, за допомогою глобалістичних інструментів руйнуються бар'єри, що десятиліттями захищали національні економіки, політичні системи, екологію й культуру від впливу ззовні.

Одним з викликів глобалізації є поява наднаціональних управлінських структур, вплив яких може домінувати над суверенітетом окремих держав на шкоду їхнім національним інтересам. Нинішній етап глобалізації був викликаний необхідністю реалізації політики, пов'язаної з ліквідацією бар'єрів для торгівлі й інвестицій, і встановленням із цією метою міжнародних норм і інститутів. В 1995 році ГАТТ поступилася місцем ВТО, а відкриття фінансових ринків перетворилося в офіційну догму МВФ такою мірою, що майже вже було включено в його Статут, коли вибухнула криза 1997 року [3, 4-5].

Однак реформи за рецептами МВФ практично не принесли помітного успіху жодній із країн, що розвиваються. Результати, до яких прийшли Україна й Росія, мали місце й у країнах Латинської Америки, де ці рецепти періодично застосовувалися.

Країни з перехідною економікою, як правило, домагалися успіху не завдяки, а всупереч рекомендаціям МВФ. Ці країни, хоча й співпрацювали із МВФ, однак обрали свій унікальний шлях

трансформації національної економічної системи і не виконували сліпо всі приписи сценарію Вашингтонського консенсусу. Його відкинули не тільки країни Центральної й Східної Європи (наприклад, Польща або Угорщина), але й Далекий Схід (Китай, В'єтнам), Південно-Східна Азія, а також Іспанія, Туреччина, Єгипет.

От що про реформаторську модель МВФ сказала ще в 1991 р. у своїй Нобелівській промові Сюзан Джордж: „Модель... пішла на користь західним банкам. З 1982 по 1990 р. тільки у вигляді відсотків від третього світу ними отримано понад 700 млрд. дол., що зробило безнадійним становище майже всіх країн, де вона застосовувалася. Ціни здіймаються до небес, коли люди не можуть платити, магазини, внаслідок лібералізації імпорту, повні товарами, які нікому купувати. Програми підривають можливості розвитку національного виробництва. Така політика провалилася, привела до росту вбогості, розвалу економіки й бунтів проти МВФ в 12 країнах” [4, 58-61].

Доречне застосування стабілізаційних мір, у тому числі й твердих монетарних рестрикцій, що рекомендуються МВФ, у багатьох випадках рятує ситуацію. Але приписи МВФ про впровадження повномасштабної моделі, у якій ключовим елементом є вибухова лібералізація у вигляді шокової терапії, стала всеруйнуючою для пострадянських економік. Саме в цьому пусковому механізмі закладені лиха, і серед них – т отальна, що блокує розвиток криміналізації. У Польщі, з її досить розвиненим приватним сектором і ринковими традиціями, шокова терапія могла бути почасти припустима. Однак у пострадянських країнах, де були відсутні навіть зачатки ринку, вибухова лібералізація була свідомо вбивчою для економіки.

При цьому в Україні й Росії використання навіть тих елементів рецептури МВФ, які мали стабілізаційну, а не шоківу спрямованість, було руйнівним для економіки. У випадку ж їхнього помірною застосування подібні рецепти могли б принести користь. Адже відомо, що реформаторська дія, залежно від її дозування, черговості й точній прицільності в часі, здатна стати або ліками, або отрутою. Але парадокс полягав у тому, що цією амбівалентністю розумно користувалися в основному невідконтрольні МВФ країни. У Китаї, Польщі й інших успішних країнах приватизації передувало створення конкурентного середовища, у той час як в Україні й Росії „кінь і віз” – саме з подачі МВФ – мінялися місцями. Збиток, який наносився підміною черговості, а, по суті – повним ігноруванням з боку МВФ фактора конкуренції, помічав навіть глава Всесвітнього банку

Дж.Вульфенсон. Йому належить, зокрема, докір, адресований МВФ: „Проведення приватизації до створення ефективної регулятивної системи або конкурентного середовища може привести до катастрофи, як це трапилося в Росії” [5, 68].

Навесні 1994 р. з ініціативи американської сторони була створена група економічних перетворень із 15 чоловік, включаючи Нобелівських лауреатів: Лоуренса Кляйна, Василя Леонтєва, Джеймса Тобіна, Кеннета Ерроу. У зробленій групою заяві говорилося про „необхідність внесення корінних змін у стратегію російських реформ”. Сам Дж.Сакс, що на початку 90-х був радником з реформ у керівників Росії й України, змушений був зізнатися: „Ми поклали хворого на операційний стіл, розрізали грудну клітку, але в клієнта виявилася зовсім інша анатомічна будова”. Навіть Мільтон Фрідмен, Нобелівський лауреат і творець монетаристської теорії (яку, нібито, сповідає МВФ) при зустрічі з реформаторами в Москві заперечував допустимість застосування моделі МВФ у Росії й висловився приблизно в такому дусі: „якщо інша справа, я не монетарист” [4, 73-74].

„Прихильники глобалізації стверджують, що глобалізація неминуча, і рекламують її блага; супротивники яскраво обрисовують у подробицях її небажані наслідки й вимагають її припинення, – говорить Джозеф Стигліц, лауреат Нобелівської премії по економіці. – Я ж вважаю, що в глобалізації величезний потенціал поліпшення життя людей, у тому числі й у країнах, що розвиваються, і в деяких аспектах це вже відбувається – наприклад, глобалізація знань призвела до вдосконалювання охорони здоров'я й продовження тривалості життя. Але в той же час керування глобалізацією, що здійснюється зараз, занадто часто призводить до погіршення становища найбідніших верств населення. Так, лібералізація ринку капіталу, що проштовхував МВФ, збільшила нестабільність світових фінансових ринків, а лівова частина труднощів від цієї нестабільності лягла на найбідніші країни” [6, 88].

Прихильники глобалізації не праві, стверджуючи, що глобалізація є неминучою. Але й антиглобалісти також помиляються, ігноруючи позитивний потенціал цього явища. Виклик складається в необхідності реформи самої глобалізації, оскільки економічна глобалізація далеко обігнала глобалізацію політичну. І справа не тільки у відсутності інститутів, що забезпечують демократичне прийняття рішень на глобальному рівні. Прихильність народів до збереження навколишнього середовища, соціальної справедливості й суспільної солідарності зберігає шанси бути реалізованою лише в межах національних кордонів, а в особі глобалізації, як правило, зустрічає дуже серйозні виклики.

Найбільші проблеми глобалізація створює для держав, регіонів і локальних співтовариств із традиційною, значно відмінною від західної, культурою. Уже сьогодні ті з них, які не змогли сполучити традиційні цінності із цінностями глобальної економічної системи, поставлені на грань убогості. У цих умовах загострюється й екологічна обстановка, у тому числі й тому, що глобалізація обмежує можливості використання методів охорони навколишнього середовища, які застосовуються співтовариствами й націями односторонньо, ізольовано від світової економічної системи. Під час відсутності ефективної багатополарності світу економічна глобалізація перешкоджає нововведенням у національних екологічних політиках, а, значить, і відповідному реформуванню окремих територіальних систем керування охороною навколишнього середовища. Посилена конкуренція глобальних ринків призводить до того, що проведення національної політики в галузі охорони навколишнього середовища, особливо в країнах, що перебувають у стані трансформації, починає „в'язнути” [3, 29-33].

Відповідь на цей виклик глобалізації вимагає зближення підходів до охорони навколишнього середовища, уніфікації методів, а також розвитку міжнародного співробітництва одночасно з адаптацією застосовуваних інструментів екополітики відповідно до соціокультурних і етнічних особливостей конкретних територій. Останнє завдання особливо актуальне. Важливо зробити інструменти екополітики, властиві глобальній економічній системі, „чутливими” до соціокультурних особливостей держав і локальних співтовариств.

В епоху глобалізації нації-держави стали перед вибором: або уніфікувати й координувати застосовувані методи, змінюючи внутрішню політику охорони навколишнього середовища, або розробляти нові однобічні підходи до вирішення проблеми взаємодії зі світовою глобальною економічною системою. У першому випадку існує загроза автоматичного копіювання чужого досвіду керування, руйнування традиційних підходів у цій сфері й знищення ефективних локальних співтовариств із традиційною культурою охорони навколишнього середовища. У другому випадку державам загрожує ізоляція, створення системи керування охороною навколишнього середовища з особливими правилами поведінки на внутрішньому ринку, які зроблять її мало зрозумілою зовнішнім інвесторам. Використання чужого позитивного досвіду вирішення екологічних проблем і питань розвитку буде утруднено, знизяться інвестиційні можливості, що в остаточному підсумку призведе до стагнації і зростаючого відставання від інших країн. У міру збільшення такого розриву труднощі й витрати входження в існуючу світову систему будуть постійно зростати.

„Асиметричні війни” епохи глобалізації.

Теракти 11 вересня на території США, які вже охрестили „Перл-Харбором ХХІ століття”, за своїми оперативними, технічними і ідейними аспектами стали практичною, ефективною й ефектною реалізацією класичної концепції асиметричних бойових дій. З розвитком процесів глобалізації такі дії відбивають нерівноцінні військові, економічні, фінансові й технічні можливості постіндустріальних і традиційних суспільств, що вступили в конфлікт, і втрату якихось інструментів, що змушують їх вести боротьбу „за правилами”.

В умовах швидких глобальних трансформацій на перший план висуваються пріоритети, що впливають із системи нетрадиційних погроз, які загострюються, етнічних, конфесійних, соціально-економічних суперечностей різного рівня, фрагментації світового військовополітичного контексту, фактора численних „малих воєн” (повстанських воєн, заколотів, конфліктів низької інтенсивності). При цьому зв'язок міжнародного політичного тероризму зі злочинним світом настільки очевидний, що іноді неможливо відрізнити одне від іншого. Незаконна торгівля наркотиками, зброєю й іншими дорогими нелегальними товарами дуже часто виявляється серед головних джерел фінансування терористичних організацій. Водночас злочинний світ виявляється головним постачальником потенційних членів терористичних угруповань, як правило, безпосередніх виконавців терористичних актів: суїцидних атак, вибухів, викрадень літаків, піратських нальотів і т.д.

Терористичні організації повною мірою використовують новітні розробки в галузі озброєнь, спецматеріалів, устаткування й засобів зв'язку. Це різко відрізняє їх від терористів минулих часів, коли озброєння й оснащення терориста не витримували ніякого порівняння з тими ж засобами конфронтуючих їм органів державної безпеки. Сьогодні багато терористичних організацій мають можливості використовувати новітні, а часом секретні засоби озброєння або зв'язку, причому далеко не завжди вони добуті незаконним шляхом. Це зв'язано, насамперед, із негласною підтримкою кримінальних угруповань із боку деяких держав.

У принципі терористичні організації завжди користувалися підтримкою з боку країн, ворожих державі, вибраній як об'єкт терактів. Однак в умовах глобалізації ситуація в цій сфері докорінно відрізняється від того, що було раніше. По-перше, існує цілий ряд глобальних і регіональних договорів і конвенцій про відмову підтримувати, фінансувати або викривати терористів на своїй

території. Проте, багато держав залежно від політичної кон'юнктури або дивляться крізь пальці на діяльність міжнародних терористів, або воліють замовчувати факт свого прямого потурання терористичним угрупованням [5, 9].

У практичному плані сказане означає необхідність прискореного масштабного концептуального перегляду ступеня погрози й вироблення заходів протидії, своєрідний черговий етап глобальної „революції у військовій справі”. Спільними зусиллями держав і міжнародних організацій, політиків і суспільних діячів, співробітників спецслужб і вчених в остаточному підсумку необхідно виробити ефективні методи боротьби із цим безумовним злом, а подолання негативних наслідків глобалізації покликане якщо не усунути зовсім першопричини тероризму, то, принаймні, зупинити його поширення.

Світове співтовариство, намагаючись усунути причини, що породжують економічні, політичні, етнічні й релігійні конфлікти, нерідко приходять до ідеї формування глобальної диктатури – влади над світом декількох держав. Це призводить до соціально-економічних колізій, які надалі можуть переростати в пряме військове придушення національної влади слабких держав і підпорядкування їхнім інтересам провідних країн. Зростаюча неефективність держав-аутсайдерів під пресингом глобалізації, загальної фінансової залежності, різкого скорочення ресурсів для здійснення державної соціальної й економічної політики робить проблематичним здійснення мети „модернізації, яка доганяє” – „наздогнати й перегнати Захід”, граючи за його правилами, це практично неможливо. Це породжує масову фрустрацію, перебороти яку простіше всього за допомогою формування „образу ворога” у національній, цивілізаційній або конфесійній „упаковці”.

У цьому контексті стає усе більше очевидним, що процес формування наднаціональних органів керування, „глобального уряду”, повинен здійснюватися з урахуванням реальних потреб і рівноправності всіх держав. Роль держави в глобальному процесі більше не може підкорятися принципу „хто спізнився, той не встиг”. Вона повинна бути прямо пов'язаною з об'єктивними характеристиками держави – чисельністю її населення, обсягом ВВП, природних ресурсів, якими вона розташовує й за раціональне використання яких несе відповідальність перед світовим співтовариством.

Найбільш готовою до одержання статусу світового парламенту на сьогодні є ООН як суспільна структура, що регулює міжнародні

відносини. Хоча ізоляція цієї організації від рішення найважливіших світових завдань і від урегулювання локальних конфліктів, яка підсилюється рік у рік, робить її безболісну трансформацію у світовий уряд досить проблемною.

Головним завданням світового парламенту на нинішньому етапі могла б стати боротьба проти підпорядкування держав іншими державами або транснаціональними компаніями, проти виробництва й розробки нових видів озброєнь, забруднення й руйнування потенціалу середовища перебування людини, бідності й міжнародного тероризму. Не менш значуще для суспільства й рішення проблеми розвитку моральних відносин між людьми, народами, державами, між суспільством і природою.

Демократична наднаціональна структура нового типу могла б стати світовим науково-дослідним аналітичним і керівним центром, здатним узагальнювати фактичні й теоретичні дані й прогнозувати розвиток подій на Землі. Світовий парламент повинен мати свою власність і діючі можливості керування в глобальному масштабі в межах певної його прерогативи. При цьому роль національних держав повинна підвищуватися в сфері їхніх реальних можливостей і повноважень, і кожна з них зобов'язана нести свою частку відповідальності за деградаційні процеси, які відбуваються на нашій планеті. У такому випадку реформування глобалізації й використання об'єктивних загальносвітових процесів на користь всьому людству може стати гідною відповіддю на виклики глобалізації в XXI столітті.

Джерела і література:

1. Арсеєнко А. Глобалізація чи поляризація: що чекає світ? // Урядовий кур'єр. – 2000. – № 75 (22 квітня). – С. 4-5.
2. Арыстанбекова А. Глобализация. Объективная логика и новые вызовы // Междунар. жизнь. – 2004. – № 4-5. – С.54-65.
3. Сорос Дж. Про глобалізацію / Пер. з англ. – К.: Видавництво Соломії Павличко „Основи”, 2002. – 173 с.
4. Стігліц Дж. Глобалізація та її тягар / Пер. з англ. – К.: Видавн., центр „КМ Академія”, 2003. – 252 с.
5. Ткачук Ю.В. Глобалізація в сфері політики: інститути і механізми наддержавного впливу: автореф. дис. канд. політ. наук – Одес. нац. юрид. акад., 2004. – 16с.
6. Ткачук Ю.В. Глобализация й демократизация // Актуальні проблеми політики. Зб. наук. праць. – Одеса: Юридична літ-ра, 2003. – Вип. 17. – С. 284-290.

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ	3
Мирончук М. ЗАХІДНИЙ ВЕКТОР ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО.....	3
Прокопчук С. БЕРЕСТЕЦЬКА БИТВА 1651 р. У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЛІТОПИСІ XVII-XVIII ст.....	8
Парфенюк В. ПЕРЕЯСЛАВСЬКА РАДА У МІФАХ ТА ФАКТАХ.....	14
Мельник І. СОЮЗ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА ЙОГО БОРОТЬБА ЗА ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ.....	22
Копищик А. ПОЛІТИКА УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ ЩОДО НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН: СУЧАСНА ВІТЧИЗНЯНА ІСТОРІОГРАФІЯ ПРОБЛЕМИ.....	28
Кукурудза А.Р. ІДЕЙНО-НАЦІОНАЛЬНА СУТНІСТЬ АВТОКЕФАЛІЇ УАПЦ.....	32
Рачок В. УКРАЇНСЬКІ ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ НА ВОЛИНІ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	39
Фалат О. ПОЛІТИКА ПОЛЬСЬКОЇ ВЛАДИ ЩОДО УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ НА ВОЛИНІ У 30-Х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ.....	47
Самсонюк Т.М. ДІЯЛЬНІСТЬ КАРАЛЬНО-РЕПРЕСИВНИХ ОРГАНІВ У ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ 1939-1941 РР.: РАДЯНСЬКА ТА ПОСТРАДЯНСЬКА ІСТОРІОГРАФІЯ.....	53
Кратюк І.Б. „ДОПОМІЖНА УКРАЇНСЬКА ПОЛІЦІЯ” ЯК СУБ’ЄКТ ГОЛОКОСТУ.....	63
Михальчук Р. ЖОВТЕНЬ 1942-ГО: ТРАГЕДІЯ МІЗОЦЬКИХ ЄВРЕЇВ.....	68
Писцьо В. СТАНОВИЩЕ УКРАЇНСЬКИХ ОСТАРБАЙТЕРІВ У РОКИ НІМЕЦЬКО-РАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	78
Карпуніна Т.О. ХОЛІМСЬКО-ВОЛИНСЬКА ТРАГЕДІЯ, ЇЇ ПЕРЕДУМОВИ, ПЕРЕБІГ, НАСЛІДКИ.....	85

Вертелецька Н.В. ОСОБЛИВОСТІ „РАДЯНІЗАЦІЇ” НА РІВНЕНЩИНІ ПІСЛЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.....	91
Бондарчук-Саввон Н.С. МІСТО ІЗЯСЛАВ У ЕТНОНІМАХ ТА ТОПОНІМАХ.....	96
ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ СВІТОВОГО РОЗВИТКУ	103
Калитюк О.О. СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ТА ПРАВОВІ ОСНОВИ ХЕТТСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.....	103
Петлюк І.В. БОСНІЙСЬКІ СЛОВ’ЯНИ-МУСУЛЬМАНИ: ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ (XV – поч. ХХ ст.).....	109
Давидчук С.Ю. ІНКОРПОРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕЛІТИ В РОСІЙСЬКЕ ДВОРЯНСЬКЕ СЕРЕДОВИЩЕ У XVIII ст.....	117
Кедрук О.П. „ОСВІЧЕНИЙ АБСОЛЮТИЗМ”: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА.....	124
Шмид О.П. ЧЕСЬКА АГРАРНА КОЛОНІЗАЦІЯ ВОЛИНІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст.....	129
Івчик Н.С. ТЕНДЕНЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ РОСІЇ ЩОДО НІМЦІВ ВОЛИНІ У ХІХ ст.....	136
Нагорнюк О.М. ДЕМОГРАФІЧНИЙ СКЛАД РОСІЙСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕНШИНИ ЗАХІДНОЇ ВОЛИНІ В 1920-х -1930 рр.	145
Долганов П.С. МІЩАНСЬКЕ БРАТСТВО – АРТИКУЛЯТОР ІДЕЇ ЗМІН СОЦІАЛЬНИХ РОЛЕЙ СУБ’ЄКТІВ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОГО ПОЛІТИКУМУ.....	150
Бунечко С.М. НАЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ КРЕДИТУВАННЯ ТОРГОВЦІВ У ПОЛЬЩІ (1930-ті РОКИ).....	156
Сухий П.В. КОЗАЧІ ФОРМУВАННЯ У ВЕРМАХТІ ТА СС.....	163
Галуза В.П. УКРАЇНСЬКА „ЦІНА” ПЕРЕМОГИ У ВЕЛИКІЙ ВІТЧИЗНЯНІЙ ТА У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНАХ – ТАЄМНИЦЯ ЗА СІМОМА ЗАМКАМИ?.....	171
Федюкевич О.В. ПАРТІЙНО-ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА ДЕРЖАВИ: ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ПРАВЛЯЧИХ СИЛ.....	178

Козлюк Р.В. СЕРЕДНЯ АЗІЯ І КАВКАЗ: МІЖ РОСІЄЮ І США.....	184
Іванченко О.В. ДІЯЛЬНІСТЬ ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ТА СПІВПРАЦЯ З УКРАЇНОЮ.....	188
Коломис Р.В. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: ШЛЯХИ РОЗВИТКУ.....	193
Желізняк В. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ФЕНОМЕН: ВИТОКИ І СТАНОВЛЕННЯ.....	203
ДУХОВНО-КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ.....	206
Ісічук Т.С. ХРИСТІЯНСЬКИЙ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ КИЇВСЬКОЇ РУСИ.....	206
Бородинська Л.І. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ СВАНГЕЛЬСЬКИХ ХРИСТІЯН В УМОВАХ ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ.....	212
Єфимець А.К. НА ДДНІПРЯНСЬКІ ЕМІГРАНТИ У КУЛЬТУРНОМУ ЖИТТІ ЗАХІДНОЇ ВОЛИНИ (1921-1939).....	217
Пивоварчук Н.М. МІЖВОЄННА ПРАГА – РОСІЙСЬКИЙ ОКСФОРД.....	222
Олексій Заворотній БЕРЕСТЕЦЬКА СІЧА. ДРАМА.....	226
ЗМІСТ.....	285

Наукове видання

Історія очима молодих дослідників

*Збірник матеріалів регіональної наукової конференції
молодих вчених, аспірантів, здобувачів, магістрантів*

Випуск 3

Відповідальні за випуск: **Шеретюк В.М.** – кандидат історичних наук,
доцент, декан історико-соціологічного
факультету РДГУ
Галуха Л.Ю. – кандидат історичних наук,
доцент, заступник декана історико-
соціологічного факультету РДГУ

Комп'ютерна верстка: *Бородинська Л.І., Самсонюк В.Б., Третяк О.Ю.*
Комп'ютерний макет: *Третяк О.Ю.*

Позиція редколегії може не збігатися з думками авторів
Відповідальність за наукову точність і грамотність матеріалів несуть
автори та їх наукові керівники

Підписано до друку 15.07.2008 р. Формат 60x84 1/16.
Гарнітура Times New Roman. Папір офсетний.
Друк ізографічний. Умовин. друк. арк. 15,2.
Наклад 100 прим. Зам. №55/1.

Адреса редакції: кафедра політичних наук, Рівненський державний гуманітарний
університет, вул. Остафова, 29, м. Рівне, 33027.

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
редакційно-видавничого відділу
Рівненського державного гуманітарного університету